

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

VI. ARG.

STOCKHOLM, 15 MARS 1917.

N:r 6.

Åldersstrecket.

I England har en parlamentarisk kommitté, bestående av lika många anhängare som motståndare till kravet på politisk rösträtt för kvinnor, gjort ett principuttalande till förmån för sådan rösträtt och framlagt ett positivt förslag till frågans lösning. Om man får tro en engelsk tidning från sista veckan av januari, skulle inom denna kommitté funnits en stor majoritet för själva principen, medan samtliga framlagda förslag angående rösträttsvillkoren endast lyckades samla obetydliga majoriteter. Det förslag, som slutligen blev kommitténs, får man väl antaga var det, som hade största antalet röster bakom sig.

Den kvinnliga rösträtten har i England aldrig varit en partifråga; den har räknat principiella anhängare och motståndare inom alla partier. Sommaren 1914, innan kriget utbröt, och man ännu väntade de stora allmänna parlamentsvalen 1915, förklarade sakens anhängare inom alla tre partier, att frågan vid dessa val säkert skulle komma upp på samtliga partiernas valprogram, att frågan sålunda icke längre gällde, hurvida kvinnorna skulle få politisk rösträtt, icke heller när de skulle få den, utan endast och allenast i vilken utsträckning den skulle medgivas dem. Det förslag som nu framlagts, och som man kan hoppas skall vinna parlamentets godkännande, är då säkerligen ett kompromissförslag, icke endast mellan anhängare och motståndare, utan mellan politisk höger och politisk vänster.

Lika litet som i England har denna fråga varit partiskiljande i Norge, i Danmark och på Island — Finland står här i en klass för sig själv, ojämförligt med de andra. Även i dessa länder har lösningen följaktligen måst vinnas genom en kompromiss. I Norge där den redan är 10 år gammal stannade kompromissen vid en mycket låg census jämte medtagande av kvinnor som voro gifta med män, som innehade den fordrade minimiinkomsten. På Island förkastade man denna lösning och sökte och fann en annan, nämligen en högre åldersgräns för kvinnor än för

Om kvinnorna känna det nedärvida ansvaret för sina egna barn; om de vilja hjälpa och skydda de barn, som växa upp på gatan; om de vilja humanisera vårt materialistiska samhälle; om de vilja göra allt detta med värdighet och i medvetande av att de utöva en högre plikt, måste de begagna sig av valsedeln — den moderna styrelseformens säkraste verktyg. Kunna vi icke med sanning säga, att kvinnorna behöva detta verktyg för hemmens bevarande?

Jane Addams.

män, medan villkoren i övrigt voro de samma. Här har man redan från början betecknat denna lösning som provisorisk och ställd på avskrivning: den bestämda åldersgränsen av 40 år för kvinnor minskas automatiskt med ett år för varje valperiod tills den slutligen kommer att nå 25 år.

I England har det alltså valts samma linje; kommittéförslaget sätter åldersgränsen för kvinnorna till 30 å 35 år, medan den för männen är 21. Men förslaget har där ej upptagit den isländska sjunkande skalan; möjligen kan man hoppas på, att ett sådant amendment skall föreslås inom parlamentet. Det har så påtagliga fördelar, att man borde kunna påräkna detta.

Vad är nu från den kvinnliga rösträttsrörelsens sida att säga om dessa begränsningar? Tillfredsställande äro de icke; det måste först och främst konstateras. Den stora grundprincipen för all kvinnosak är, att könet såsom sådant icke får vara diskvalificerande för något som helst gentemot staten, och den enda lösning av rösträttsfrågan, som står i överensstämmelse med denna princip, är att kvinnorna få rösträtt på samma villkor som män. Och förrän denna princip vunnit beaktande, kan den kvinnliga rösträttsrörelsen icke avstanna.

När denna rörelse såväl i Norge som på Island och nu i England dock accepterat en ofullständig lösning, har det berott på, att vinsten av att få en, visserligen icke fullt tillfredsställande, lösning genom alla partiernas medverkan nu genast har ansetts väga tyngre än fördelen att vinna en principiellt riktig lösning, vilken måste vänta med sitt förverkligande tills det eller de partier,

som voro sinnade att medgiva en sådan lösning, vuxit sig starka nog att kunna genomföra den även mot motståndarnas vilja. I Norge vanns också den fulla lösningen efter endast två nya val, och på Island har det sörjts för, att den kommer automatiskt, rösträttsrörelsens bön förutan.

Men det finns en mycket stor artskillnad mellan de två här omnämnda begränsningsvillkoren. Varje inskränkning i rösträtten, som bygger på ett penningstreck, riktar sig icke mot kvinnorösträtten som sådan utan mot en viss klass av kvinnor; medan den rena kvinnorösträtten är en fråga, som både kan och bör stå över partierna, blir denna art av inskränkning en direkt partifrestelse; den förvandlar med ett slag frågan om kvinnornas politiska medbestämmanderätt från en kvinnofråga till en politisk garantifråga. Och den gör arbetet på att vinna den hela lösningen till en ren maktfråga, partierna emellan. Om detta icke blev fallet i Norge, där även det slutliga steget togs med alla partiernas samtycke, så berodde det på, att det första steget i detta land togs så långt ut, att intet parti därigenom vann någon fördel på de andra partiernas bekostnad.

Annorlunda med åldersstrecket. Det drabbar alla klasser i samma grad; det minskar antalet kvinnliga väljare överlag, men det ändrar icke proportionen emellan partierna. En lösning enligt denna linje ställer icke någon eljest kvalificerad kvinna utanför; om de få leva och ha hälsan bli de alla en gång 30 år. Icke heller är det en partilösning.

Även vi kvinnor äro partimänniskor. Vi ha under alla dessa år kunnat ar-

beta tillsammans på denna frågas lösning just därför att den i sig själv icke är en partifråga; om en erbjuden lösning plötsligen gör den till en sådan, blir det för oss alla en konflikt av svårartad beskaffenhet. Å andra sidan kunna vi alla förstå — fast icke alla vara med om — att även rättträdigt och förståndigt folk kunna hysa betänklighet mot att på en gång fördubbla valmanskåren och föredraga att låta det gå steg för steg. Om vi icke skulle kunna erhålla frågans fullständiga lösning på en gång utan endast portionsvis, så finge vi finna oss däri, ifall portionerna av landets goda moder givas lika åt alla; ett favoritsystem kunna vi där emot icke acceptera. Det tilltalar icke ens dem utav oss, som råka vara bland de favoriserade.

Den första kvinnan i Andra kammarens talarestol.

Visserligen förklarade föremålet för dessa rader, att det ej är så mycket bevänt med att vara den första som att vara den bästa. Det kan dock ej förnekas, att n:r 1 av vad det vara mån- de nästan alltid kan vara säker om att bli ihågkommen. Och alldeles givet är att det måste anses som en märkesdag i den svenska kvinnorörelsens historia den dag, då den första kvinnan talade till Andra kammaren i dess egen plenisal.

Den 2 mars höll nämligen på inbjudan advokaten, jur. kand. Eva Andén, föredrag för kammaren om kvinnornas önskemål med avseende på den k. propositionen angående utom äktenskapet födda barn. Och låt oss med detsamma konstatera: den första var i detta fall även den bästa. Redigare, sakrikare och med klarare känsla för rättfärdighet kunde ingen ha framfört kvinnornas synpunkter i den fråga det här gällde.

Kammarens ledamöter hade infunnit sig synnerligen mangrant, och även en hel del förstakammarledamöter syntes bland den intresserade åhörarskaran. Låt vara att många kommit dit av ren nyfikenhet — snart märktes dock att det var med verkligt intresse man lyssnade till föredragshållaren, och av det vanliga sorlet i kammaren märktes ej ett spår. Lugnt och sakligt redogjorde fröken Andén för de synpunkter, som framförts från kvinnohåll, därvid i huvudsak anslutande sig till det uttalande, som av L. K. P. R. publicerades

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktör: GUBLI HERTZMAN-ERICSON.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan 1

Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikste! 8600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:
Pris för 1917 Kr. 1:35.
Lösennummer 6 ore.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 2 kr. i postanvisning till tidningens expedition.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

6 Lästmakaregatan 1, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikstel. 8600.

Öppen vardagar kl. 1/2 1—1/2 5 e. m.

L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen kl. 1—3 e. m.

efter beslut på centralstyrelsemötet (se Rösträtt för Kvinnor 1 febr.). Särskilt yrkade hon på att ogift moder skall av samhället erhålla bidrag för sin försörjning utan fattigvårds karaktär under tiden närmast före och efter nedkomsten, vidare att barnen skola äga rätt till faders eller moderns namn, på effektiv faderskapsbevisning och arvsrätt efter fader och fadernefränder samt på att vid kyrkobokföringen ej endast moderns utan även faderns namn antecknas vid barnets. Särskild uppmärksamhet förspordes i kammaren, då fröken Andén erinrade om den skrivelse kammaren efter antagandet av den nya äktenskapslagen beslutat avlåta till k. m:t angående utredning och förslag om förbättrad rättsställning för ogifta mödrar, särskilt i sådana fall, då hävdandet skett under trolning eller äktenskapslöfte, vilken skrivelse nu resulterat i att trolningsbarnen enligt det föreliggande förslaget blivit sämre ställda än förut.

Föredragshållaren avtäckades med kraftiga applåder, och många av de närvarande uttryckte personligen sitt tack för hennes värdefulla och intressanta inlägg.

Nu har alltså den första kvinnan talat i Sveriges riksdag, och världen har icke ramlat. Det egendomliga är, att det ej föreföll en smula underligt att se en kvinna i talarstolen i Andra kammaren. Det var tvärtom som den naturligaste sak i världen, det var icke tu tal om att hon kunde göra sin röst gällande i mer än en bemärkelse, och på åhöraren trängde sig ovillkorligt tanken: Varför skall detta vara ett undantag, varför skola ej kvinnorna såväl som männen få sända ombud att avgöra om vad som rör hela folket? Och något rimligt svar på den frågan lär ej stå att finna. E. C. B.

Motståndarna

till kvinnans politiska rösträtt försvara ofta sin ståndpunkt med det påståendet, att kvinnorna ej begagna den rösträtt de redan äga, nämligen den kommunala, och de fråga, vad det skulle vara för anledning att under sådana förhållanden utsträcka denna rösträtt att omfatta även den politiska. Den som ej begagnar sig av en rättighet, som han redan har, kan ju icke göra anspråk på att denna rättighet utsträcker. Det första varje rösträttskrävande kvinna har att göra för att tillbakavisa ett sådant påstående är att ta vara på sin kommunala rösträtt. För Stockholms rösträttskrävande kvinnor gäller det sålunda att i dessa dagar mangrant möta upp vid valurnorna. De fylla därmed en dubbel plikt.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- o. utländska nyheter
i alla slags

DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningsavdelning.

Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. R. lämnas 5 % rabatt.

Ett område inom kommunens förvaltning, där kvinnorna ha viktiga specialintressen att beakta.

Stockholms kommunala lönestat är ett ur kvinnosynpunkt föga glädjande studium. Den upptar de kommunala befattningshavarna i 17 lönegrupper samt dessutom ett hundratal personer, vilka stå utanför, och i somliga fall över nämnda grupper. I den 17:de gruppen utgöres lönen, förutsatt att alltsammans utgår i kontanter, av 8,000 kr. som begynnelselönen och 9,000 kr. som slutlönen. I den lägsta gruppen är begynnelselönen 600 kr. och slutlönen 900 kr. Man måste gå från 17:de gruppen och ända ned till den 10:de, innan man påträffar någon kvinna, och där utgöres begynnelselönen av 3,000 kr. och slutlönen av 4,000 kr. Inom denna grupp finns endast 1 kvinna. Föreståndarinnan påträffar man inte så högt på skalan, man får i stället gå ned till 5:te och 4:de grupperna, där lönerna ställa sig 1,200—1,800, 1,250—2,000 kr. Man har således kommit nedanför vaktmästarposter, som utgöres av 6:te gruppen. Bland föreståndarinnorna äro att nämna de, som förestå Stockholms stads asyl för husvilla, uppfostringsanstalter för kvinnor, husmödrar och över-sköterskor vid de större sjukhusen m. fl. Dessa högt betrodda och bildade kvinnor, som ofta ha ledningen av hela anstalten, stå alltså lägre på löneskalan än vaktmästarna. Reflexionerna göra sig själva.

Vad kontorsplatserna på de olika nämndernas expeditioner beträffar återfinnas där ett stort antal tjänstemän och ett nästan lika stort antal kvinnor, men tjänstemännen äro aktuariar, amanuenser, kontorsskrivare och bokhållare, vilka i lönehänseende komma upp till 9:de—14:de gruppen, och deras tjänster äro ej sällan förknädd med sportler eller missräkningspengar. Kvinnorna däremot äro rätt och slätt skrivbiträden i 4:de gruppen, möjligen komma de upp i den 5:te, där begynnelselönen är densamma, men slutlönen något högre. Ofta får ett skrivbiträde i 4:de gruppen utföra ungefär samma och ett lika ansvarsfullt arbete, som kontorsskrivaren i den 9:de gruppen. Det behöver väl knappast tilläggas att i 1:sta och 2:dra grupperna, där lönen är synnerligen anspråklös, återfinnes nästan uteslutande kvinnor.

Förutom de i ordinarie lönegrupper anställda finns ett antal av omkring 500 kvinnor, som icke äro medtagna i det ordinarie lönegruppssystemet. De ha ingen fast anställning, inga rättigheter och inte heller någon pension. Hälsan är deras enda kapital, och sviker den, sjunka de ned till understödstagare. Men så är det också en rörlig skala. Vid en nyligen företagen undersökning befanns det, att av 459 kvinnor hade 225 stannat i tjänsten kortare tid än ett år, och att detta varken är förmånligt för kommunen eller personligen är tämligen klart. I kommunens affärsdrivande verk har man kommit

till insikt om, att det lönar sig att betala sina män bra för att få de mest dugande, men det återstår dem ännu att lära, att samma lag gäller även för kvinnorna. Förslag till förbättrande av den lägsta personalens ställning har utarbetats av en särskild delegation inom Stockholms stads lönenämnd och väntar nu på stadsfullmäktiges gillande.

Skärskådalar man området för understöd och pensioner, utgår hel pension med 1/2 av 60 proc. av sammanlagda lönebeloppet under de senaste 5 åren, dock högst med 6,000 kr. En kamrerare kan alltså som pensionär sitta med 6,000 kr. medan sjuksköterskor och föreståndarinnor få nöja sig med 400—800 eller möjligen 1,000 kr. Pensionen till efterlevande är synnerligen liten, så har t. ex. änkor efter vid gasverket anställda arbetare i allmänhet endast 200 kr. Detta är ju fullständigt omöjligt att existera på, men gör i alla fall att folkpensionen reduceras till belopp, så små att de ej äro att räkna med.

Det är i samband härmed frestande att gå in på de små understöd, som genom fattigvården utgår till sådana gamla kvinnor, som hela sitt liv ägnat sig åt hemmets vård. De kunna ha utfört detta sitt arbete med den mest beundransvärda skicklighet, med oändligt tålmod, med gränslösa försaker, och deras gärning har i sådant fall varit, om ock indirekt, av oskattbart värde, men när deras arbetsgivare, mannen, faller ifrån, återstår dem vanligen intet annat än att söka understöd från fattigvården; 8, 10 högst 15 kr. i månaden blir då vad de i allmänhet kunna påräkna.

Under kristiden är det gott om förordningar, som djupt ingripa i "de smås" dagliga liv och gärning. De flesta av dessa torde nog vara nödvändiga och befogade, men äro ofta ej så praktiskt utförda som man kunde önska, och nästan alltid utan hänsyn till att den fattiges tid är lika dyrbar som den rikes. Kvinnorna ha där stora intressen att bevaka, men tagas vanligen inte alls med eller sitta i en förkrossande minoritet.

Ett viktigt botemedel för alla dessa missförhållanden är att *den kvinnliga representationen stärkes*. Kvinnorna ha ju i mer än 50 år haft kommunal rösträtt, men deras valbarhet är ännu inte 10 år gammal. Det är kanske därför inte så underligt, att kvinnorna ha mycket att lära, innan de kunna väl tillvarata sina egna intressen och kommunens genom dem. Det är ännu ett ringa fåtal, som lärt sig inse, att med vår nuvarande valmetod är det möte, då kandidatlistan inom varje krets fastställes, det avgörande. Kvinnorna måste här komma med och ta kraftiga tag, de få inte låta sig nöja med en eller ett par kvinnor i stadsfullmäktige, utan skaffa sig en verkligt stark representation. Vad som fordras av

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 429 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover i landsorten skickas gratis o. fran co.

Hilda Trotzig †.

En smärtsam förlust har Hedemora F. K. P. R. nyligen lidit genom sin vice ordförandes, fru Hilda Trotzig, bortgång.

Fredagen den 23 februari löstes hennes frihetslångtande själ för att nå den högre klarhet, vilken hon alltid åträdde. Varmt intresserad för alla humanitära och ideella strävanden, var det dock tvenne ting, som lågo henne närmast om hjärtat, nämligen kvinnans medborgarrätt och fredssaken. Ända in i det sista upptogs hennes tankar av en ivrig önskan om framgång för fredssträvandena och ett av hennes sista åtgöranden var att förnya sitt medlemskap i Sv. freds- och skiljedomsföreningen. Hedemora F. K. P. R. har hon tillhört allt sedan föreningen 1906 bildades.

Vid den öppnade graven ville F. K. P. R:s ordförande med några ord bringa den döda ett sista tack och yttrade härvid följande: Tack, Hilda Trotzig, för din ljusa tro på mänskligheten! Må den bli för oss en ledstjärna att lysa oss i det tunga mörker, som nu vilar över jorden. Och må budskapet om frid på jorden, till människorna en god vilja snart gå i uppfyllelse.

Från medlemmar i Hedemora F. K. P. R. hade sänts en praktfull krans av vita narcisser och gula tulpaner med breda gula och vita band på vilka lästes:

Vi dela med Dig Din ljusa tro,
Att Rätt skall gå före Makt,
Att Våldet ej städse vår jord skall bebo,

Fast tungt nu sin hand det lagt
Över sargade hjärtan och sinnen.

Meddelanden från V. U.

1. Med anledning av en från Folkskoleöverstyrelsen utsänd cirkulärskrivelse med föreskrifter om bättre skydd för ensamboende lärarinnor har på sina håll den uppfattningen gjort sig gällande att någon vidare opinionsyttring i denna fråga från kvinnornas sida voro överflödig. Då så emellertid icke är förhållandet uppmannas F. K. P. R. fortfarande att vidtaga de åtgärder, som beslutades av centralstyrelsemötet. Vi hänvisa till det tryckta protokollsutdraget jämte cirkulär n:r 120. Närmare redogörelse för Folkskoleöverstyrelsens åtgärder skall lämnas i ett följande nummer.

2. Till revisorer av L. K. P. R:s räkenskaper ha återvalts fröknarna Alida Jacobson och Agda Hedvall, och till revisorssuppleanter fruarna Emilia Broomé och Alma Faustman.

Stockholms F. K. P. R:s årsmöte

äger rum torsdagen den 22 mars kl. 7,30 e. m. i K. F. U. K:s stora sal, Brunns-gatan 3.

Ärenden:

1. Års- och revisionsberättelser.
2. Val.
3. Illustrationer till rösträttsrörelsens historia. Skioptikonbilder. Visas av fröken Signe Bergman.
4. Kvinnorösträtts frammarsch i England. Jur. kand. fru Anna Wicksell.

kvinnorna är ett målmedvetet, intensivt arbete från den första dagen under valperioden till den sista samt ett vaket intresse och ett varmt hjärta för "de små" i samhället. Endast härigenom ha de en förutsättning att bli den makt i det godas tjänst inom den kommunala representationen, som man hoppas av dem.

Stockholm i mars 1917.

G. af Klintberg.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR

STOCKHOLM

Gamla Stockholmsbrogatan 26
(andra huset från Drottninggatan)

Stort lager af finare och enklare

MÖBLER

i ek, mahogny, valnöt samt andra träslag afven målade, till billigaste priser.

Allm. Tel. 114 10 Riks Tel. 65 05

Elegant

kemiskt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
GÖTEBORG

De gifta kvinnorna vid trafikverken.

Vid kamrarnas sammanträde onsdagen den 7 mars avlämnades en proposition angående gift kvinnans anställning i ordinarie tjänst vid post- och telegrafverken samt statens järnvägar. I denna föreslås, enligt lönerregleringskommitténs hemställan, att jämväl vad beträffar den kvinnliga personalen vid postverket, telegrafverket och statens järnvägar skall gälla att gift kvinna må befördas till ordinarie tjänst, dock allenast efter av k. m:t på framställning i varje särskilt fall lämna medgivande samt att — där kvinnlig innehavare av ordinarie befattning ingår äktenskap — hon icke skall vara skyldig att av denna anledning avgå från befattningen, därest icke vederbörande överordnad myndighet, med hänsyn till befattningens betydiga upprätthållande, finner det nödigt.

Om någonsin

ha kvinnorna vid de nu pågående stadsfullmäktigvalen i Stockholm anledning att begagna sitt kommunala inflytande för att åt stadsfullmäktige förvärva sådana krafter, som kunna och vilja tillgodose hemmens intressen. Dyrtiden med allt vad därmed hänger samman gör det nödvändigare än någonsin att det kvinnliga inflytandet, den kvinnliga sakkunskapen nu komma till sin rätt.

De som röja mark.

Jeannette Rankin.

Vi kvinnor i gamla världen måste ofta stanna inför Amerikas kvinnor med häpnad och beundran. Häpnad över de dimensioner som agitation, penningmedel och rösträttsarbete antaga därute i den nya världens febrilt brådskande utveckling och beundran för den okuvliga energi och sega arbetsförmåga med vilken rösträttskvinnorna trotsa alla svårigheter. Det är som om ättlingarna till de män och kvinnor, som röjt mark och brutit bygd i Amerikas ruskogar hade brutit igen arvedel än de, som vuxit upp i färdigbildade samhällen. Det vilar ännu något av röjarens fasta beslutsamhet över dem, som lyft rösträttsarbetets börda på sina skuldror, något ungt och livskraftigt, som aldrig täres bort av "obeslutsamhetens kranka blekhet". Anna Shaw hörde till dem, vilkas barn-dom förrän i ett blockhus i vildmarken och dit räknas också den kvinna, som under en längre tid varit föremål för hela Förenta staternas odelade uppmärksamhet, miss Jeannette Rankin, den första kvinnliga ledamoten i staternas kongress.

Det är som representant för Montana miss Rankin blivit vald till kongressledamot, och det kan ju ävens för Sveriges kvinnor vara av intresse att veta något om henne, som hädanefter kommer att föra deras medsystrars runor med den äran. Det fordras inte små kvalifikationer av den kvinna, som ensam intar säte och stämna bland staternas manliga representanter. Hennes ställning blir ju så mycket mer iögonfallande, och i långt högre grad än sina manliga kamrater blir hon naturligtvis utsatt för den kritik, som amerikanerna ingalunda bruka vara njugga med. Men Amerikas rösträttskvinnor känna sig äro för skarpa Rankin. Hennes klara huvud och skarpa logik komma säkert inte att förneka sig, och att döma av de yttranden, som fällts i dagspressen, hysa inte heller männen några farhågor beträffande hennes duglighet.

Jeannette Rankin är i sin bästa ålder, 34 år gammal, och hon besitter en rik fond av obrukad livskraft. Hennes far var en av Montanas bäst kända pionjärer och sin barndom tillbragte hon i en vildmark, som under

människornas tuktan skulle förvandlas till ett ordnat samhälle. Där fick hon rikt tillfälle att pröva sina krafter under nybyggjarlivets växlande krafter och äventyr, och där blev även hennes karaktär stålsatt och härdad. Det fanns hos henne en osläcklig törst efter kunskaper, vilka hon dock ville omsätta i produktivt arbete och när Jeannette Rankin tagit sin examen vid Montanas universitet slog hon sig ned i New York, där de sociala reformerna uppbyggda hennes hög och inre. Under detta arbete var det emellertid en sak som alltmer klarnade för henne, och det var att utan politisk rösträtt kunde kvinnorna inte göra andra verkliga fruktbara. Därmed var hon vunnit för rösträttsrörelsen, och under de närmast följande åren utvecklade hon i de västra staterna en intensiv agitation för rösträtten.

Van vid sin barndoms härdande förströelser färdades hon på hästryggen från trakt till trakt väckande kvinnorna till ansvar och solidaritet. Hennes kvinnlighet, hennes tilltalande yttre och hennes friska, hurtiga sätt, tillvunno henne auditoriets odelade sympatier, en sympati som från männens sida ofta mera gällde hennes egen person än den sak hon arbetade för. Men Jeannette Rankin nöjde sig inte med den personliga hyllningen, och hon arbetade oförtrutet på att omvända de likgiltiga, tillit på en dag, då hon själv stod som ordförande i Montanas rösträttsorganisation, fick uppleva den kvinnliga rösträttsens genombrott och seger.

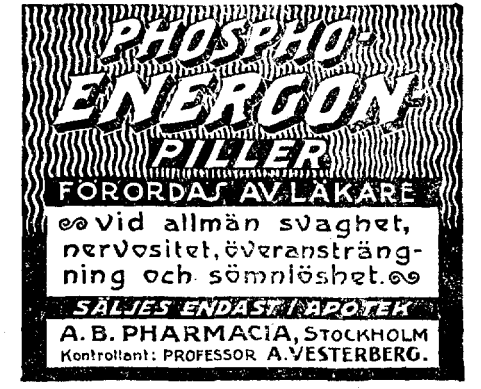
Miss Rankin vann alltså det mål för vilket hon strävat så ihärdigt, och nu är det nya mål som hägra för hennes syn. Kanske skall hon inte vinna dem utan långa år av kamp och möda, men skall hon inte själv få uppleva det idealsamhälle hon vill vara med om att skapa, kan man dock vara övertygad om att hon kommer att sätta in alla sina krafter på dess förverkligande. Mrs Carrie Chapman Catt uttryckte den allmänna känslan hos Förenta staternas kvinnor, när hon yttrade: "Vi äro glada över att den första kvinnan i kongressen är en rösträttskvinna, som arbetat i våra egna led. Vi äro övertygade om att hon skall göra kvinnornas sak all heder." G. H. E.

Riks 25 50

Allm. 62 96

La fleuriste
Kgl. Hofblomsterhandel

Malmorgsgatan 6, Stockholm

Ur bokmarknaden.

CARL LAURIN: *Kvinnolynnen*. Norstedt & Söners förlag. Pris kr. 2: 25.

Om livet vore en enda solskensdag och kvinnorna blommorna på marken är en fjärril, som flyger från blomma till blomma och finner allt gott och väl, ty så lätt och luftigt förefaller hans essay *Kvinnolynnen*.

Hr Laurin besitter en formell färdighet av så hög rang, att man liksom förbiser innehållet i beundran för författaren. Han är en stilist, vars art och kynne han helt säkert ensam representerar i Sverige. Hans ordförråd är förvånande och elegansen i framställningssättet enastående. Och trots allt, eller just därtill, kan man, om man är kvinnosakskvinna, ej annat än med ett bittert leende lägga ifrån sig denna bok.

Författaren säger en hel del ytterst charmanta saker om hela vriden ju sydligare väderstreck är, som han behandlar. Han börjar med orienten och går allt nordligare och nordligare, tills han äntligen slutar med de skandinaviska och anglosaxiska kvinnorna. De förstnämnda tycks han sätta högst, enär han talar om dem med mera aktning och allvar, än om de andra. Författaren tycks framför allt hos kvinnorna beundra deras smakt och utseende, deras sätt att föra sig, kort sagt, de egenskaper, som höra hemma i den mondäna sidan av livet

En fasansfull dröm.

Fritt från engelskan av G. H. E.

Professor Hallén hade förfärligt bråttom. En viktig fråga var under debatt i Andra kammaren och därför sprang han uppför stentrappan till riksdagshuset, där svenska folkets representanter vore församlade. Men i dörrens möttes han av en person, som ställde sig i hans väg och barskt yttrade:

— Det är inte tillåtet att komma in här. Inga män ha tillträde.

— Inga män! Är ni alldeles galen! utbrast professor Hallén förolämpad.

— Nej, detta är inte någon plats för er. — Men jag är ju riksdagsman.

— Försök nu inte att göra er kvick, sade personen, professor Hallén såg med fasa att det var en kvinna, ty det roar mig inte det minsta, utan ge er iväg.

— Men — men, jag måste vara med om att stifta lagarna, genmälde professorn matt.

— Vi stiftar lagarna, det är kvinnornas göra. Lita bara på oss, min lille vän, vi vet vad som passar er bäst.

— Men ni kan inte veta vad som är nyttigast för män, utbrast professorn förtvivlad, hur skulle ni kunna göra det när ni är kvinnor!

— Eftersom vi är mödrar, vet vi det, men skynda er nu, annars kan jag få obehag för er skull.

— Men detta är hela svenska folkets riksdagshus, invände professorn.

— Det är kvinnornas riksdagshus, rättade honom dörrvakterskan, män ha inte tillträde.

Hallén såg så bestämd ut, att professor Hallén, vilket mot sin egen vilja, drog sig tillbaka.

På Norrbro mötte han en äldre gentleman, som han i sin förtvivlan tilltalade.

— Förlåt min herre, men har ni reda på att kvinnorna sitter i riksdagen och stiftar lagar för män?

— Visst, visst, sade den äldre gentlemanen tröstande. Men ni är väl inte rösträttsman, tillade han misstänksamt, ni vill väl inte ha rösträtt?

— Jo, visst vill jag det! Inte har en kvinna något begrepp om en mans synpunkter. Inte kan hon stifta lagar för båda könen!

— Överlåt bara allt åt dem. Tänk så få begåvade män det finns, och tänk vad de skulle vansköta sina affärer om de hade rösträtt.

— Ni menar väl inte att ni tänker nöja er med att bli lämnad utanför, sade professor Hallén blekande.

— Vad mig personligen beträffar, svarade den gråhåriga mannen, så eftersträvar jag inte rösträtten. Jag har alldeles tillräckligt att sköta med mina affärer, och dessutom har ju min hustru rösträtt. Men jag har hört sägas att det skall vara ett jäsant missnöje bland den manliga ungdomen. De påstår att kvinnorna förstör alldeles för mycket pengar för sina egna intressen, och att de åsidosätter männens. De är mycket hetlevrade, men när man tänker

på massan av män, som inte förstår det bittersta av politik, så — — Man behöver då inte vara så värst intelligent för att rösta, avbröt karriör Hallén, som hade sin egen politiska karriär till gott minne. Man vet vad man vill och man försöker få det, det är alltsammans. Men kvinnorna borde ha oss till medhjälpare.

— Å, där kommer d:r Lida Granström, då måste jag skynda, ty jag vill inte bli känd som en rösträttsman, sade den gråhåriga, lyfte på hatten och försvann med ett blekt leende.

Professor Hallén kastade en förargad blick efter honom och vände sig direkt till d:r Granström:

— Är ni på väg till riksdagen? frågade han, halvkvävd av ilska.

— Ja, är ni en av mina valmän? frågade hon raskt.

— Nej, det är jag inte, skrek professorn, jag vill ha tillbaka min rösträtt. Ni har berövat mig den. Jag vill ha tillbaka min plats i Andra kammaren.

Doktors vackra ansikte blev kallt som is. — Ni går inte den rätta vägen, när ni fordrar rösträtt, sade hon, hav tålmod och vänta, en dag får ni den kanske.

— Men under tiden, fortsatte han, kan ni ju göra vad ni behagar, ni kan åsidosätta männens intressen, ja, ni kan till och med tvännga oss att betala skatt, utan att vi har några motsvarande rättigheter.

— Naturligtvis får ni betala skatt, sade d:r Granström, ni åtnjuter ju vårt lands uråldriga frihet —

— Frihet, gnällde professorn, den friheten ger jag inte mycket för, när man får betala och ändå inte har ett ord att säga.

— Ni är mycket däraktigt, sade d:r Granström, vänligt men överlägset, ni förstår ingenting av dessa saker.

— Kommer de aldrig att ge oss rösträtt, utbrast den arme professorn, kan de inte förstå, hur dumt det är att utsluta oss män. Å, det är vansinnigt, vansinnigt att utsluta ett helt kön, när nationen ändå består av både män och kvinnor.

— Vänta och ha tålmod. Om ni lovar att rösta med ett visst parti, kanske det tar upp er fråga på sitt program.

— Det är inte en fråga om parti, utan om rättvisa, ropade professorn. Kan ni inte förstå hur vanvettigt det är att kvinnorna ensam ska vara de bestämmande.

Hon såg på honom, och ett ironiskt leende lyste upp hennes vackra, intelligent ansikte, sedan försvann hon i folkvimlet — och professorn fann sig själv sitta storsnyftande i sin säng.

Jag vill inte försvara professor Hallén, men man måste ta i betraktande att klockan var två på natten, och då ser man saker och ting på ett helt annat sätt än vid fullt dagsljus. När det blev morgon skulle han antagligen bli sitt gamla själv-säkra jag, men det är ett faktum, att där han nu satt i den gråbleka gryningen, ännu gripen av sin sållsamma dröm, uttalade han dessa besynnerliga ord:

— När allt kommer omkring är det kanske inte rätt att endast det ena könet skall råda.

Advokat EVA ANDÉN

JURIS KAND.

Kvinnliga Juridiska Byrån

Lilla Vattugatan 14 (vid Brunkebergstorg)
STOCKHOLM C.

Häftegångar o. juridiska uppdrag av alla slag.

KL. 10-4.

Riks tel. 7576. Allm. tel. 18336.

Söders "English School"

Engelska lektioner och översättningar.

Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.

Annie I. Scott.

och som äro avsedda att försköna mannens tillvaro. Och därför föredrar han också danskan och norskan framför deras allvarigare syster, svenskan. Ty det är kanhända ett fel hos svenskorna i männens ögon, att de se på livet med större allvar än deras andra skandinaviska systrar!

Om också denna lilla, för övrigt synnerligen lyckade essay fånglar och roar för stunden, så skulle man dock ha önskat, att hr Laurin, denna formens mästare, hade begagnat sin kvicka penna för att uttröna andra värden, än kvinnornas yttre företräden och deras större eller mindre begåvning att klä sig.

Han är visserligen nog älskvärd att på ett ställe i boken säga: "Kvinnan har rätt att först få vara människa och gör riktigt i att själv fordra detta" och vidare: "Kvinnans ställning förändras, man får hoppas till hennes fördel. I allmänhet är det väl med förändringar i hennes ställning det samma som då det gäller alla människor, d. v. s. att lyckovinsten blir plus minus noll", men man undrar, om han själv riktigt bryr sig om, vilket det blir.

Men det lönnar sig nog icke att söka bevisa för författaren att kvinnornas bättre ställning i samhället skulle göra tillvaron drägligare även för männen, om än en och annan av dessa skapelsens herrar måhända ej längre finge vara pascha. Hr Laurin är exponent för en viss grupp män i Sverige, som representerar en sorts antifeminism, som föranleder dem att hålla skälta för "kvinnan", men föraktar kvinnoarbete, en livsuppfattning, som tyvärr är internationell i sin givna krets.

Från rent konstnärlig synpunkt sedd är däremot "Kvinnolynnen" utomordentligt lyckad. Valet av illustrationer är ej blott ypperligt rent estetiskt sett, utan författaren har verkligen träffat det karakteristiska hos de olika nationerna. För att endast nämna ett par, så är porträttet av "Förnäm tyska" slående och även hans "Wienska" är typisk. Man måste dessutom hålla författaren räknad för, att han ej sökt åstadkomma någon sorts kollektivkarakteristik av tyskan och österrikan, utan att han har tagit dem aldeles skilda i sin uppsats. Slutvignetten av "the misses Wertheim" roar helt säkert alla, som rest och sett litet av världen, och hans beskrivningar under varje bild höra till det mest träffande i boken.

Det lilla häftet har för övrigt säkert sin givna plats på salongsbordet; att det kunskt givas bort i julklapp i så stor utsträckning, att det i en del familjer förekommit ända till fem exemplar därav, talar emellertid ej så värst gott om uppfattningen av kvinnans värde hos de svenska männen, just i en tid, då ju de krigförande makternas kvinnor givit så mångfaldiga bevis på samhällsnytta och på den maktfaktor de utgöra — och det på helt andra platser än som mannekin, teaterdiva eller lyxdocka.

N. K.

Stadsfullmäktigvalet i Stockholm.

Ännu återstå val i tre kretsar, nämligen:
tredje kretsen: fredagen den 16 mars;
fjärde kretsen: onsdagen den 21 mars;
femte kretsen: fredagen den 23 mars.

HOTELL VICTORIA

Norra Smedjegat. 14, (Hörnet av Herkulesg.)
Stockholms äldsta, billigaste och mest välkända
privathotell. Tyst och fridfullt läge strax vid
Brunkebergs- och Gustaf Adolfs torg. Elek-
triskt ljus o. telefon i rummen.

Vördsamt Fru Greta Schubert.

Post- o. Telegrafadr. HOTELL VICTORIA. Riks 53. Allm. 6657.

Torshälls kvinnliga trädgårdsskola

LEKSAND.

10:de kursen för ord. elever 1 april—
31 okt. Extra elever på kortare tid.
Prospekt och ref. på begäran.

Lillie Landgren. Märta Philip.

Kvinnorna och präst- ämbetet

en fråga, som för någon tid sedan var mycket aktuell här i landet genom en av lektor Ivar Holm skriven artikel i tidskriften Kristendomen och vår tid, tycks även ha sin motsvarighet i England. Där som här gäller den gamla regeln att "kvinnorna kunna ju komma in där och där, bara de inte trampa just oss på fötterna". Och det blir så att många män anse just sitt område så speciellt manligt, att han ingalunda kan tänka sig att släppa in en kvinnlig medtävlare inom dess gränser. Biskopen av Kensington, som gjorde sig känd som en mycket human och upplyst man, anser att kvinnorna böra bli fullt jämställda med männen, utom i fråga om prästämbetet. Han finner det mycket olyckligt att denna fråga någonsin väckts, och han stöder sig på det faktum, att Jesus var en man och att han utvalde sina tolv apostlar bland män, ett sakförhållande som i hög grad inverkat på kyrkans uppfattning. Men i likhet med vissa artikelförfattare i Sverige anser biskopen att det finns ett annat fält inom kyrkan, skilt från de högre ämbetena, där kvinnorna kunna göra sitt inflytande gällande.

Världen är sig lik. Den styres i många stycken av humbug och fördomar. I en församling i England väcktes det förslag om att en kvinna skulle utses till kyrkovård, men kyrkoherden motsatte sig detta på det bestämdaste, enär "det skulle kasta en skugga över hela församlingen". I en annan församling saknades det under en gudstjänst en yngling att tjänstgöra vid klockringningen. En kvinna erbjöd sig att träda i stället, och efter någon tvekan mottog kyrkoherden hennes erbjudande. "Repet hängde bakom ett förhänge och alltså var det ingen som kunde se henne."

Borde inte kyrkan i första hand rensas från dessa löjliga fördomar, som under århundraden hållit mänskligheten i sina fjättrar och fördröjt utvecklingen?

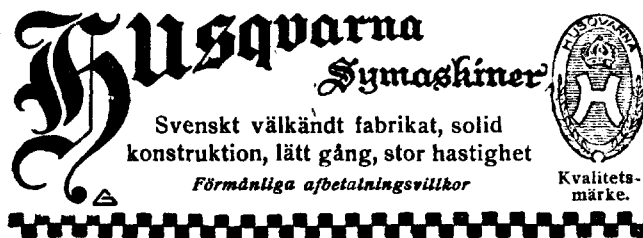
Den fjärde socialdemokratiska kvinnokongressen

Ägde rum måndagen den 26 och tisdagen den 27 februari, och flera för kvinnorna betydelsefulla frågor, såsom Värdesättningen av kvinnoarbetet i hemmet, Kvinnorna och kooperationen samt Lika lön för lika arbete, kommo under debatt. I samband med kongressen inbjöd centralstyrelsen och Socialdemokratiska kvinnornas samorganisation till ett offentligt rösträttsmöte i Folkets hus' C-sal på kvällen den 26 februari. Aftonens föredrag hölls av dr Gulli Petrini, som betonade nödvändigheten av att även kvinnorna bli representerade i staten. Efter en kort resumé av rösträttsens landvinningar ute i världen övergick talarinnan till den brännande frågan om lika lön för lika arbete och avslutade sitt med stor entusiasm mottagna anförande med en protest mot uteslutandet av kvinnliga ledamöter i folkhushållnings- och livsmedelskommissioner o. d.

Mötet beslöt enhälligt att göra ett av centralstyrelsen föreslaget uttalande med hävdande av kravet på en snar lösning av kvinnornas rösträttsfråga.

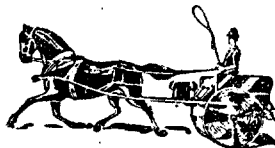
Örnås Sommar- och Vintersanatorium

högt och härligt beläget i den fagra Simlångsdalen vid Mahults hållplats & Halmstad—Bolmens järnväg. Mottager gäster, som utan att vara i behov av egentlig läkare- eller sjukvård söka vila och rekreation i lugn och naturskön trakt under oklanderliga hygieniska förhållanden i förening med hemtrefnad och ett gott och rikligt bord. Personer, lidande av tuberkulos eller andra smittosamma sjukdomar mottagas ej.
Referenser: Samtliga hrr läkare i Halmstad och dr Manne Bergengren i Göteborg, Prospekt erhålles på begäran. Föreläsningar och anmälningar mottagas af INEZ CARLSTRÖM. Postadress Mahult, Ryaberg. Telef.: Simlångsdalen 4 via Halmstad. Telegramadress: "Örnås", Halmstad.

Arvika Vagnfabrik, Arvika.

Kungl. Hovleverantör.

Sveriges största fabrik för tillverkning av alla sorters lyx- och arbetskädon

Utställning: David Bagaregata 1, Sthlm.
Priskurant på begäran. Riks t. Arvika 87, Sthlm 4544.

Begär priskurant även å Kullageraxlar.

Skåneförbundets årsmöte.

Söndagen den 25 februari firade Skåneförbundet av F. K. P. R. sitt 10:e årsmöte i Hörby, det femte och sista under ledning av fru Anna Wicksell, som till allas saknad nu måste lämna sitt uppdrag, emedan hon sedan förra hösten är bosatt i Stockholm. Ett 30-tal ombud från 12 av Skånes 20 församlingar och ungefär ett 50-tal medlemmar av olika F. K. P. R. voro närvarande vid mötet. Före mötets början hälsades de från olika väderstreck anlända välkomna av Hörbys F. K. P. R. ordförande, fröken Ulrika Svensson, och mötesförhandlingarna vidtog kl. halv 12 samt inleddes med förbundets inre angelägenheter.

Till styrelsemedlemmar återvaldes fru Louise af Ekenstam, Lund, och fröken Anna Nilsson, Malmö, samt till suppleanter fröknarna Elisabeth Nilsson, Malmö, och Hulda Lundh, Tomelilla. Efter fru Anna Wicksell, som gjorde förbundet den glädjen att emottaga hedersledamotskap, invaldes i styrelsen fru Maja Strandberg, Ystad.

Platsen för nästa årsmöte bestämdes till Broby, dit inbjudning framfördes av dess ordförande, fröken Ingrid Lindahl. Broby är Skånes yngsta förening och resan dit lång efter skånska förhållanden, men emedan det är gott och glädjande att rörelsen sprider sig, är det också rätt och naturligt, att årsmötena gärna söka provinsens nya och avlägsna orter, såvida det ej befinnes lämpligt såsom vid centralstyrelsemötena att alltid förlägga dem till samma central belägna plats.

Med erkänsla och stark uppfattning av den upprykning de Bergman-Österbergsska samhällskurserna medfört, talade fröken Walborg Bergström om de mestadels goda intryck hon fått under de föredrag hon förliden höst hållit på talrika ställen inom Malmöhus län. Särskilt framhölls såväl av henne som av de båda övriga kursföreläsarna, hovrättsnotarierna fru Hofvander-Sandberg, Eslöv, och fröken Elisabeth Nilsson, Malmö, det fördelaktiga i att ej ha föredragen omedelbart efter varandra utan med några dagars mellanrum.

Om sättet att befordra spridningen av Rösträtt för Kvinnor talades ingående, och det framgick att bästa resultaten uppnåts av de F. K. P. R., där någon eller några medlemmar personligen uppsökt och talat med alla dem, som tillhörde föreningarna.

Av diskussionsfrågor hade tre stycken inlämnats och behandlades. Den första: Kvinnorna och rättsmoralen, hade föreslagits och inleddes av fröken Walborg Bergström, som livfullt redogjorde för, hur det för allmänheten rätt nya ämnet rättsmoral arbetat och arbetar sig fram i folkmedvetandet. Rättsidén leder fram till rättsmoralen, och rättsmoralen vill ersätta den hittills rådande, man skulle kunna säga välfärds- och nytthetsmoralen. Det varmhjärtade föredra-

Rygghållare

"Perfekt"

Den är
oumbärlig för
varje ung flicka
med anlag för
framåtlutande
gång.

Uppgif ålder!

Pris pr st.
4.50.

Alla varor expedieras till landsorten mot portofritt + porto.

BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR

Riks 1726. Drottninggatan 57 Allm. 1410.
STOCKHOLM

Kristliga föreningen för unga kvinnor

har utgivit en kalender, upptagande namn på personer över hela världen, vilka stå unga kvinnor till tjänst med råd och upplysningar. Ävenledes lämnas tillförlitliga adresser på hotell och pensionater utomlands. Det lilla häftet har en stor mission att fylla och kan erhållas på K. F. U. K:s byrå, Brunnsgatan 3.

get åhördes med spänd uppmärksamhet och löndes med starkt bifall.

De båda andra diskussionsfrågorna Vilken inverkan ha sociala arbetsuppgifter på intresset för F. K. P. R.? (fru Maja Strandberg) och Huru finna nya medlemmar inom rösträttsföreningarna? (Broby F. K. P. R.) sammanfördes, emedan de hade samma innebörd. Under den livliga diskussionen efter de båda upplysande föredragen dryftades de olika sätt som anlitas för att höja intresset hos medlemmar och allmänhet, och med bestämdhet fastslogs, att driftighet och nit i socialt arbete såväl bidragit att ekonomiskt säkerställa de planlagda företagen som också är mera styrkt av F. K. P. R:s anseende utåt och mycket undanröjt det mistroende, varmed allmänheten varit böjd att betrakta "rösträttskvinnor".

Sedan fru Wicksell bland annat uppmanat dem av F. K. P. R:s medlemmar, som voro stadsfullmäktige att icke försumma att ansluta sig till den vid årets centralstyrelsemöte bildade föreningen för kvinnliga stadsfullmäktige inom F. K. P. R., avslutades mötet kl. 5 och gemensam middag intogs på Järnvägshotellet.

På aftonen hölls ett av män och kvinnor till trängsel besökt offentligt möte med föredrag av fröken Anna Lindhagen om Det nya lagförslaget om barn utom äktenskap, som på ett utmärkt och vällyckat sätt slöt den av angenäm, hjärtlig stämning präglade dagen.

På grund av utrymmesskäl måste Arbetet ute i landet överstå till nästa nummer.